

"Sabahın alimləri" müsabiqəsinin iddialı qalibi

Sabahın alimləri. İndi onlar universitetlərə yanaşır, həm də ümumi orta təhsil müəssisələrində yetişir. Hər biri bir ixtiradır. Hər kəsin böyük ümidləri baxdılar, hamının böyük nəticələr gözlədiyi məktəbli alimlər.

Bu həftə "Sabahın alimləri" müsabiqəsinin finalı oldu. Ölkəmizin 14 şəhər və rayonundan olan 369 şagirdin 225 layihə ilə qatıldığı müsabiqənin finalında 311 şagird 187 elmi layihə ilə təmsil olunurdu. Layihələrdən 63-ü fərdi, 1124-ü kollektiv işin nəticəsi idi. Müxtəlif nominasiyalar üzrə olan layihələrin arasında bu il mühəndislik kateqoriyası üzrə olanlar üstünlük təklif edirdi. Hər bir layihədə məktəbli dəst-xətti hissə olunurdu. Onlar öz beyninin məhsulunu təqdim edib gözlərdə həyəcanla bildiriləcək yerləri, hər kəsdən xoş söz eşitməyi gözləyirdilər. Şagirdlərin stendinin qarşısında ixtiralar barədə danışmaq üçün onların bütün fürsətlərindən istifadəyə çalışırdılar, qonaqların ixtiralarını maraqlı dolu baxışlarla dinləyirdi.

Fevralın 12-də təntənəli açılış mərasimi olan müsabiqə 2 gün davam etdi. Düz 2 gün idi ki, məktəblərin çox çoxunun ürəyi Azərbaycan Texniki Universitetinin idman zalında döyünürdü. Bu həyəcan dünən "Nizami" Kino Mərkəzində kuliminasiya nöqtəsinə çatdı. Öz layihəsinə güvənən, onu dünyaya çatdırmaq istəyən ölkə məktəblilərinin gərginliyi gözlərdən, səslərinin titrəməyindən aydın hissə olunurdu.

Beləliklə, bu il Münsiflər Heyəti tərəfindən 84 şagirdin hazırladığı 54 layihə qalib oldu. Qaliblərdən 44 nəfəri oğlan, 40-ü qızdır. I yer üzrə 8, II yer üzrə 17, III yer üzrə 25 layihə qalib elan olundu. Qalib layihələr Bakı (58 şagird, 38 layihə), Sumqayıt (15 şagird, 9 layihə) şəhərlərini, Abşeron (2 şagird, 1 layihə), Balakən (3 şagird, 2 layihə), Qax (2 şagird, 1 layihə), Şəki (2 şagird, 1 layihə), Ucar (2 şagird, 2 layihə) rayonlarını təhat edir.

Xatırladaq ki, layihələrin qiymətləndirilməsi alimlərdən ibarət Münsiflər Heyəti tərəfindən həyata keçirilir.

Amerikada Azərbaycanı təmsil et

VIII dəfə keçirilən "Sabahın alimləri" müsabiqəsi gələcəkdərin diqqətini ya da müəhdət ki problemlər və onların həllinə yönəltdi. Ona görə də müsabiqədə iştirak şagirdlərin sonrakı inkişafına müsbət təsir göstərir.

Bu iştirak sadəcə qalib olmaq deyil, həm də Amerikada Azərbaycanı təmsil etməklə haqq qazanmaqdır. Göründüyü kimi, müsabiqənin qazandığı etimad çox böyükdür. Azərbaycan Amerikada öz ixtirası ilə təmsil etməklə haqq isə həmin ölkədə müxtəlif sahələrdə ixtisaslaşan görkəmli alimlərin ünsiyyətdə olmaq, Nobel mükafat laureatları ilə tanışlıq imkanlarıdır. Hissə olunur ki, bu imkanın həyəcanı artıq birincilik qazanan döünün qızıl medal taxan məktəbliməktəblilərin sevincini tamnya ama imkan vermir. Çünki birincilik medalından sonra Amerika xeyli nə gerçəkliyə dirmək gəlir.

Xatırladaq ki, nə yaxşı layihələrin qalibi Amerika Birləşmiş Ştatlarında hər il dünyanın 75 ölkəsindən 1800-dən çox şagirdin qatıldığı SEF - Beynəlxalq Elm və Mühəndislik Sərgisində iştirak edirlər. Bu gündə qaliblər sərəsəndən seçilən 41 nə yaxşı layihənin müəllifləri 1 dəfə bu müsabiqənin əsas mükafatlarından birini, 5 dəfə isə xüsusi mükafatları, o cümlədən, Beynəlxalq Təbii Geofizika Cəmiyyətinin, YUNESKO-nun nəzdində Ukrayna Milli Mərkəzi-Kiçik Elmi Akademiyası və Qərbi Tədqiqatlar və Fəaliyyət Fondu, Oraklı Akademiyası və mükafatları alırlar.

Bu dəfə də, yəni may ayında Arizona ştatının Finiks şəhərində keçiriləcək şagirdlər Azərbaycanı təmsil edəcək. Nəhayət, dünyanın bütün mükafatçıları elan olunduqdan sonra ölkəmizi təmsil edəcək 6 layihə üzrə 8 şagirdin adı açıqlandı. Siyahıda mühəndislik istiqamətində Bakı şəhəri 283 nömrəli tam orta məktəbi və Bakı şəhəri akademik Zərifə Əliyeva adına liseyi təmsil edən Reyhan Camalova və Zəhra Qasımzadə, kompüter elmləri istiqamətində Bakı şəhəri akademik Zərifə Əliyeva adına liseydən Ruslan Bayramov, riyaziyyat istiqamətində Bakı Avropa liseyi və Bakı Avropa məktəbindən Rüstəm Abdullayev və Zəmin Hüseynli, biologiya istiqamətində Bakı şəhəri 177

6 nömrəli tam orta məktəbin və Bakı şəhəri akademik Zərif Əliyeva adına liseyin əgirdi?ri Vəqif Məmmədov və Seyidcan Nurullayeva, fizika və astronomiya istiqaməti üzrə Bakı şəhəri 6 nömrəli tam orta məktəbi təmsil edən Nigar Baxəliyevanın adı var.

Qəzəl medallı "Sabahın alimləri"

Riyaziyyat istiqaməti üzrə Rüstəm Abdullayev, Zəmin Hüseynli riyazi teoremlərin isbatını daha asanlaşdırmaqla və sürətli və kompüter proqramları təklif edir. Bu proqram qəzəl cədvəlində də təqdim olunur. Yeni isbat alqoritmləri və tələməyi düzünürlər. Rüstəm deyir ki, Amerikaya gedəcəkləri üçün çox həyəcanlıdırlar.

"Layihə mizin layiqli biridir" oldu. "İnanırdıq. Təbii ki, Amerikaya getməyin xəyalında qurmağa başlamırdıq. Ancaq bu qədrəmin deyildik və siyahıda adımlarımız çox böyük həyəcan keçirdik".

Zəmin Amerika səfərinə ideyaları dünyaya çatdırmaq üçün bir vasitə kimi baxdı. "Layihəmizi fikirləşməyə başladığımızda daha əvvəl insanlara çatdırmaq amalı. Yeni dostlar, tanışlıqlar qazanmaq amalı. Bu, öz üzərində fəaliyyətimizi, inkişaf etməyimiz üçün böyük qazanc olacaq".

283 nömrəli məktəbin X sinif əgirdi Reyhan Camalova və Bakı şəhəri akademik Zərif Əliyeva adına liseyin əgirdi Zəhra Qasımova. "Sabahın alimləri" cədvəlində ehtimal olunan heç bir cədvəl deyil. Yəni suya enerji istehsal edən ixtiralar, suya enerji potensialı kimi istifadə etməyi tapdılar. Nəticədə suya enerji istehsal edən Reynersi (Rainergy) quruluşunu yaradılar. Bu layihəyə əvvəlki ölkələrin ucqar bölgələrində yaşayan insanların enerjiyi çatdırmaq üçün artırırlar. Layihə ilə öz adları, nəinki Azərbaycanın bütün dünyada tanınan ölkə məktəbləri bu son uğuruna da biganə deyil, daha çox sevinirlər. Xatırladaq ki, "Sabahın alimləri" müsabiqəsində xüsusi təqdimatla qəzəl cədvəlində məktəblərimiz bu yarışda da fərqlənməyi bacardılar. "Sabahın alimləri"ndə ilk dəfə iştirak edirdik. Bu müsabiqə bizim üçün tamamilə fərqli arena idi. Çünki indiyədək layihəmizi daha çox biznes yönümlü yarışlarda təqdim etmişdik. Bu dəfə isə elmi yönümlü bir yarışa qatıldığımız bu, bizim üçün tamamilə fərqli təcrübə idi", - deyən R. Camalova eyni səviyyəli, düzünürlü, dünyagörüşlü uşaqlarla tanışlıq və dostluq qurmaları bu müsabiqənin onlar üçün yaratdığı çox böyük qazanc olduğunu qənaətləndirir: "Münsiflər heyətinin layihə ilə bağlı verdiyi məsləhətlər isə gələcəkdə layihəmizi inkişaf etdirməkdə, o cümlədən başqa layihələrə iştirakımızı inkişaf etdirəcək. Məncə, bu, çox önəmli faktordur".

Qələbənin sevinmələrinin isə çox səbəbi var: "Doğrudur, layihəmizin uurları çoxdur. "Global Sahibkarlıq Sammiti 2017"-də böyük marağa səbəb olub. Ancaq bizə xoşdur ki, bu layihə ilə "Sabahın alimləri" müsabiqəsində də qalib olduq. Adımız açılananda az qala ürəyimiz yerində qəzəldi. Vətənimizin diqqətini hiss etməklə bizim üçün daha böyük sevinc idi. Təbii ki, ona görə də sevinirik ki, doğma Azərbaycanımız "Intel SEF"-də təmsil etməklə bizə nəsib oldu. Amerikada da uurlu nəticələrimiz olacağına inanırıq".

Amerikaya qədər isə onlar layihələrinin təkmilləndirilməyi düzünürlər. "Prototip üzərində fəaliyyəti Slayd, qəzəlməz üzərində fəaliyyət, daha mükəmməl olmağa çalışacağıq".

Müsabiqənin finalındasınızsa...

"Bu müsabiqənin finalındasınızsa, əldə etməli layihələrinizi orijinal, özünəməxsus, uşaqlar üçün ilqə seçilir", deyirlər. Nəticədə nəzərinin müavini Məhəbbət Əliyeva isə balaca ixtiraları ondan gözlədiyi xəz səsli və vizual şəkildə təqdim etdi. İki gün əvvəl istədiyi qədər gördüyü ixtiraları real qiymət verirdi. "Nəzərinizin üçün xoş bir xəbərdərlik kimi qalmaq istəyirik, həm də elmə olan marağınızı inkişaf etdirəcəyik. Sabahın alimləri sərsəndə olacağına inanırıq!"

M.V?liyevanın fikrinc?, “Sabah?n aliml?ri”nd?n biri olmaq h?m d? ?lk? m?kt?blil?rinin m?asir d?nyanın ?sas ?a??r??lar?ndan x?b?rdar olmas? dem?kdir:

“T???bb?skar, yarad?c?-innovativ olmaq, f?rql?nm?k, se?ilm?k, komanda i?ind? u?ur qazanma?a ?al??maq, fikirl?rini payla?ma??, ba?qalar?n?n fikrini q?bul?tm?yi bacarmaq kimi keyfiyy?tl?ri ?z?nd? formala?d?rmaq m?asir ?a??r??lard?r. M?sabiq?d? nailiyy?tiniz sizin bu ?a??r??lara cavab verdiyinizin g?st?ricisidir”.

T?hsil n?hsil nazirinin m?avini g?ncl?rin potensial?ndan d?zg?n istifad?i edilm?sini v?z?n?n d?zg?n istiqam?tli?ndirilm?sini Azərbaycan d?vl?tinin prioritet istiqam?tli?rind?n biri oldu?unu da dedi: “Azərbaycan g?ncl?rinin t?d?t?qıqatçılıq bacarı??n?n ?ilm?m?ara??n?n ?art?r?lmas?, xarici dill?ri ?yr?nm?sini ??c?nk imkanlar geni?l?ndirilir. Bacarıqların inki?af etdirilm?sini m?asir d?nyanın t?l?bl?rind?n biridir. T?hsil sah?sind? apar?lan islahatlar t?tbiq olunan kurikulumlar yeni d?z?nc?li, geni? d?nyag?r?l? g?ncl?rin haz?rlanmas?na y?n?ldilib. Ona g?r? d? ?agirdl?rd? d?zg?n q?rar verm?k, t?dqiqaat aparmaq kimi bacarıqların formala?d?r?lmas? ?sas m?qs?d kimi qar??ya qoyulub. Bu m?qs?d? nail olmaq ??c?n bug?nk? imkanlardan maksimum yararlanma??m?z g?l?c?k ??c?n qar??n?zda daha b?y?k imkanlar a?lmas?na g?tirib ??xar?”.

Azərbaycan g?ncl?rinin t?hsil v?z?li sah?sind? inki?af na y?n?l?n d?vl?t proqramları n? xat?rladan nazir m?avini: “Azərbaycan Respublikasında t?hsilin inki?af? ?zr?l? D?vl?t Strategiyas?”na uy?una olaraq g?ncl?rin potensial?n?n inki?af etdirilm?sini ?sas strateji h?d?fl?rd?n biri oldu?u q?na?tind?dir: “?min?m i?i d?vl?tin h?yata ke?irdiyi bu i?l?rin n?tic?sini olaraq g?ncl?rimiz onlara g?st?ril?n etimad? do?rultma?a ?al??acaqlar”.

M?kt?blil?rin h?yat?n?n ?n ?n?mli m?sabiq?l?rind?n biri

M?sabiq?nin ke?irildiyi ilk ill?rd?n t??kilat id?st?yini ?sirg?m?y?n G?ncl?r v?z?dman Nazirliyi bu ?n?n?ni davam etdirm?k niyy?tind?dir. “Sabah?n aliml?ri”nin u?urlar? artıd?qca, d?st?k ver?nl?rin ?midl?ri d? art?r. G?ncl?r v?z?dman nazirinin m?avini F?rhad Hacıyev ?minlikl? hesab edir ki, “Sabah?n aliml?ri” m?sabiq?sini i?tirakç? m?kt?blil?rin h?yat?n?n ?n ?n?mli m?sabiq?l?rind?n biridir. Nazir m?avini t?msil etdiyi qurumun bu m?sabiq? i?tirakç?lar?n?n daim yarı?nda oldu?unu bildir?r?k ist?k v?z? arzular?n? realla?d?rmaq ??c?n laz?m olan d?st?yi g?st?rm?y? haz?r olduqlar?n? deyir.

Elmi? ?n istedadl?lar m???ul ola bilirl?r

Azərbaycan Milli Elmi?r Akademiyas?n?n vitse-prezidenti Dilq?m Ta??yev hesab edir ki, “Sabah?n aliml?ri” ?agirdl?rin elmi inki?af?nda ?n u?urlu layih?l?rd?n biridir. O, 2017-ci ild?n bu yana ?lk? m?kt?blil?rinin beyn?lxalq bilik v?z? elm yar??lar?nda qazand??? u?urlara diqq?t ??k?r?k deyir: “Elm v?z?hsil qo?a qanadd?r. Elmi se??n ?agirdl?r? biz ??c?x b?y?k ?midl?r b?sl?yirik. M?asir d?vr ??x f?rql?nir. Ebu d?vrd? elm ??x s?r?tl? inki?af edir. Elmi? m???ul olmaq asan m?s?l? deyil. Ona g?r? d? h?r k?s? elmi? m???ul ola bilmir. Elmi? ?n istedadl?lar, y?ks?k intellektli insanlar m???ul ola bilirl?r”. Bunlar n?z?r? al?naraq bu m?sabiq?nin i?tirakç?lar? aras?nda Azərbaycan ad?n? elm sah?sind? y?ks?ld?c?k aliml?r yeti??c?yin? ?mid edilir.

“M?asir texnologiyalar?n istifad?çisi deyil, yarad?c?s?na ?evrilin”

Azərbaycan Respublikas?n?n Prezidenti yarı?nda Elmin?nki?af? Fondunun icraç? direktoru Elçin Babayev hesab edir ki, IV s?naye inqilab? d?vr?nd? ya?ad???m?zdan, d?vr?n t?l?bl?ri il? ayaqla?maq ??c?n istedadl? aliml?r?

yenilik,yenilikçi,kadrlara ehtiyac" var. "Sabah?n aliml?ri" m?hz bu t?l?bl?r? haz?rl??n t?rkib hiss?sidi. Müsabiq? i?tirakç?lar?na "Müasir texnologiyalar?n istifad?çisi deyil, yarad?c?s?na çevril?sınız", - dem?kl? ?agirdl?rin boynuna böyük m?suliyyət qoydu: "H?l?lik is? bu v? bu kimi müsabiql?rd? f?all?q göst?rm?k, u?urlar qazanmaq?sas h?d?f olmal?d?r. Müsabiql?rd? i?tirak edib beyn?lxalq ?h?miyyətli yar??larda özünüzü v? ölk?mizi tan?td?rmaq?n?z?, ?ld? etdiyiniz nailiyyət?l?r? sevinib v? bizi sevindirm?yinizi arzulay?ram".

Göst?ril?n qay?? bundan sonra daha müt???kil formada davam ed?c?k

Heyd?r?y?liyev M?rk?zinin Heyd?r?y?liyev irsinin t?dqiqi v? t?bli?at? departamentinin direktoru M?h?bb?t Me Mehdiyev arson 15 il ?rzind? Heyd?r?y?liyev Fondunun h?yata keçirdiyi böyük layih?l?r? diqq?t?ç?kir. "Yenil???n Az?rbaycana yeni m?kt?b", "T?hsil? d?st?k", xüsusi qay??ya ehtiyac? olan g?ncl?r? d?st?k proqramlar? ç?rçiv?sind? Az?rbaycanda 1 milyondan çox u?a?a qay?? göst?rilib. Göst?ril?n qay?? bundan sonra daha müt???kil formada davam ed?c?k.

"Sabah?n aliml?ri" müsabiq?sinin yeni d?st?kçil?ri

77 ildir ki, i?tirakç?s? artmaqda olan "Sabah?n aliml?ri" müsabiq?sinin ?rs?y? g?tirdiyi m?kt?bli ixtiraç?lar?n say? ild?n-il? art?r. Maraql?s? odur ki, ixtiraç? i?tirakç?lar?n say? artd?qca, onlar?n u?uruna sevin?nl?rin, onlara d?st?kk verm?k ist?y?nl?rin d? say? art?r. Qalib m?kt?blil?rin u?uruna sevin?nl?r müsabiql?y? d?st?k ver?n qurumlar?n say?nda da özünü göst?rir. Bu siyahıda ad? ilk d?f? s?sl?n?n BP-nin ünsiyyət v? sosial s?rmay?l?r üzr? meneceri T?mam Bayatlı t?msil etdiyi ?irk?tin t?hsil? verdiyi d?st?kl? möhk?ml?ndiyini söyl?yir. Onun sözl?rin? gör?, t?hsil? d?st?k BP ?irk?tinin s?rmay? qoydu?u sah?l?rd?n biridir: "M?hz t?hsil? d?st?k biz? imkan verir ki, bu ölk?d? uzun müdd?t f?aliyyət göst?r? bil?k. ?ndi universitet t?l?b?si olan o?lan v? q?zlar sabah BP-nin i?çisi ola bil?r. BP-nin Az?rbaycanda t?bqi etdiyi texnologiyalar? i?l?d?n h?r hans? müt?x?ssis is? dünyada ?n yax?? müt?x?ssis hesab olunur. Ona gör? d? BP t?t?hsil? d?st?kd? maraql?d?r. Dünyan?n ?n qabaqc?l t?crüb?sini Az?rbaycana g?tirm?y? bundan sonra da davam ed?c?yik".

T?mam Bayatlı "Sabah?n aliml?ri" müsabiq?sinin onlar?n m?mnuniyyət?l? d?st?k verdiyi müsabiql?rd?n oldu?unu bildirib: "Ç?nk? aranzda BP-nin i?çisi ola bil?c?k innovativ fikirl?i, yeni texnologiyalarla i?l?y? bil?n, qabaqc?l g?nc ola bil?r. Dig?r t?rfd?n is? el? alim, ixtiraç? ola bil?rsiniz ki, ixtiran?z Az?rbaycan iqtisadiyyat?n?n sütunu hesab olun olunan neft v? qaz s?nayesind? t?bqi olunaraq bu s?nayeni ?nki?af etdir?r. Biz d? bir ?irk?t olaraq bu ixtiradan faydalana bil?rik".

Az?rbaycan t?hsilind? keyfiyyət yüks?li?in? diqq?t ç?k?n T.Bayatlı bel? bir müqayis? apar?b: "Bir fakt? qeyd edim ki, BP Az?rbaycana g?ldiyi ilk ill?rd? Az?rbaycan ali m?kt?bl?rinin m?zunlar? aras?ndan i?çi götür? bilmirdi. Yerli universitetl?rin m?zunlar? dünya s?viyy?sind? olan texnologiyalar? i?l?d? bilmirdil?r. Ona gör? d? m?cbur olub Avropada t?hsil alm?? g?ncl?ri i?çi götürürdük. Art?q v?ziyyət d?yi?ib. Son bir neç? ild? i?çi götürül?nl?r?sas?n B.Bak?dak? ali m?kt?bl?rin B.Bak? Ali Neft M?kt?binin Az?rbaycan Dövl?t Neft v? S?naye Universitetinin, UNEC v? ba?qa universitetl?rin m?zunlar?d?r. Kifay?t q?d?r g?rgin v? yüks?k s?viyy?d? keçiril?n müsabiql?rimizd? el? Avropa, Türkiyə universiteti m?zunlar? il? eyni s?viyy?d? n?tic?l?r göst?rir, h?tta onlardan daha yüks?k göst?ricil?r? ?irk?timiz? i?çi giril?r. ?minik ki, aranzdan m?hz bel? müt?x?ssisl?r ç?xacaq".

Onlar nailiyyət?l?rini davam etdirirl?r

Məlumat üçün qeyd edək ki, keçirildiyi 7 il ərzində "Sabahın alimləri" müsabiqəsində 1187 əgird iştirak edib. Həmin əgirdlər təhsildə müxtəlif uurlara imza atmağa davam ediblər. Məsələn, ötən il ümumtəhsil məktəblərini qızıl və gümüş medalla bitirmiş məzunlardan 42-nin son iki ildə keçirilmiş "Sabahın alimləri" müsabiqəsinin qalibləri və ya iştirakçıları olublar. Onlardan bir qismi yüksək nailiyyətli ali təhsil müəssisələrində və xarici ölkələrin tanınmış universitetlərində təhsillərini davam etdirirlər. Bu da o deməkdir, ki, "Sabahın alimləri" nə qatılıb u qazananlar sadəcə ixtiraçılar, elmi araşdırmalara həvəsli deyillər, həm də müvafiq elmi-nəzəri biliklərə yiyələnirlər.

["Azərbaycan müəllimi" qəzeti](#)